

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
M. SZPUNAR
представено на 27 ноември 2014 година¹

Дело C-557/13

Hermann Lutz
срещу
Elke Bäuerle в качеството на синдик на ECZ Autohandel GmbH

(Преюдициално запитване, отправено от Bundesgerichtshof (Германия))

„Преюдициално запитване — Регламент (ЕО) № 1346/2000 — Членове 4 и 13 — Оспорване на увреждащо действие — Погасителни давностни срокове, преклузивни срокове и срокове за упражняване на правото на отмяна — Изисквания за форма — Определяне на приложимия закон — Плащане, извършено след датата на откриване на производството по несъстоятелност, въз основа на заповед, наложен преди тази дата“

I – Въведение

1. Правната уредба, релевантна за настоящото преюдициално запитване, е Регламент (ЕО) № 1346/2000². По-конкретно, въпросите на Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия) предполагат Съдът най-напред да се произнесе дали член 13 от този регламент се прилага в хипотеза, при която плащането въз основа на издадена срещу длъжника заповед за изпълнение (наричано по-нататък „оспореното действие“ или „разглежданото действие“) е извършено след откриване на производството по несъстоятелност. След това Съдът ще трябва да определи дали приложимото към оспореното действие право (наричано по-нататък „lex causae“), в настоящия случай австрийското право, урежда и правните последици, свързани с изтичането на сроковете. Накрая, с това преюдициално запитване се предоставя възможност на Съда да уточни дали изискванията за форма, които следва да се спазват при упражняването от страна на синдика на правото на отмяна по смисъла на член 13 от Регламент № 1346/2000, също попадат в обхвата на lex causae.

2. Преди да пристъпя към тълкуването на член 13 от Регламент № 1346/2000, ще е от полза да разгледам въпроса доколко член 5 от посочения регламент е приложим към правото на вискателя да се удовлетвори от запорираната вещ, по силата на което в случая е извършено принудителното плащане на спорната сума.

¹ — Език на оригиналния текст: френски.

² — Регламент на Съвета от 29 май 2000 година относно производството по несъстоятелност (ОВ L 160, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 1, стр. 143).

II – Правна уредба

A – Правото на Съюза

3. Съображение 11 от Регламент № 1346/2000 гласи:

„Настоящият регламент отчита факта, че поради значителните различия между материалните закони, не е удобно на практика да се определи единно производство по несъстоятелност с универсален обхват за цялата Общност. Прилагането без изключение на правото на държавата, в която е образувано производството, често води до трудности. Това се отнася, по-специално, за широко различаващите се обезпечения, които съществуват в Общността. От друга страна, правата на предпочитително удовлетворение, от които се ползват някои кредитори, в някои случаи напълно се различават. Настоящият регламент следва да има предвид това в два аспекта. От една страна, да предвиди специални правила относно приложимия закон при някои особено важни права и правни отношения (например, вещни права и трудови договори). От друга страна, да разреши национални производства, които се отнасят само за имуществото, ко[е]то се намир[а] в държавата, в която е образувано производството, освен главното производство по несъстоятелност с универсален обхват“.

4. Съображение 24 от този регламент гласи следното:

„Автоматичното признаване на едно производство по несъстоятелност, към което обичайно се прилага законът на държавата, в която то е образувано, може да влезе в конфликт с нормите, съгласно които се осъществяват сделките в тези държави. За да бъдат защитени доверието и правната сигурнос[т] на сделките в държавите членки, различни от тази, в която е образувано производството, следва да се предвидят редица изключения от общите разпоредби“.

5. Член 4, параграф 2, букви е) и м) от посочения регламент гласи:

„2. Законът на държавата на образуване на производството определя условията на образуването, провеждането и прекратяването на производството по несъстоятелност. Той определя по-специално:

[...]

е) как действа производството по несъстоятелност върху предявени правни искания на индивидуални кредитори, с изключение на висящи дела;

[...]

м) нормите относно нищожността, унищожаемостта или относителната недействителност на правните действия, които увреждат всички кредитори“.

6. Член 5 от същия регламент предвижда:

„1. Образуването на производство по несъстоятелност не засяга вещните права на кредитор или на трето лице върху материални или нематериални блага, движими или недвижими вещи, независимо дали се отнася за определени вещи, или за съвкупности от неоценени блага, чийто състав се променя с течение на времето, които принадлежат на длъжника и в момента на образуването на производството се намират на територията на друга държава членка.

2. Правата по смисъла на параграф 1 в частност са:

- a) правото да се осребри или да се изнесе на публична продажба имуществото и от приходите или доходите от това имущество да се удовлетворят вземанията, по-специално по силата на залог или ипотека;
- b) изключителното право да се получи вземането, по-специално при залог върху вземането или при прехвърляне на това вземане като обезпечение;

[...]

4. Параграф 1 не представлява пречка за завеждане на делата за нищожност, унищожаемост или относителна недействителност, предвидени в член 4, параграф 2, буква м)“.

7. Съгласно член 13 от Регламент № 1346/2000:

„Член 4, параграф 2, буква м) не се прилага, когато лицето, което чрез свое действие е увредило всички кредитори, докаже, че:

- тези действия се уреждат от закона на държава членка, различна от държавата членка на образуване на производството, и
- в съответния случай, този закон не допуска никакви средства за оспорване на тези действия“.

8. Съгласно член 20, параграф 1 от този регламент:

„1. Кредитор, който след образуването на производството по несъстоятелност по член 3, параграф 1, е получил по някакъв начин, по-специално чрез принудително изпълнение, пълно или частично удовлетворяване на вземанията си от имуществото на длъжника, което се намира на територията на друга държава членка, възстановява на ликвидатора полученото, при спазване на членове 5 и 7“.

Б – Германското право

9. Член 88 от *Insolvenzordnung* (германския Закон за несъстоятелността, BGBl. 1994 I, стр. 2866, наричан по-нататък „InsO“) предвижда:

„Ако през месеца преди подаването на молба за откриване на производство по несъстоятелност или след това кредитор на несъстоятелността получи по реда за принудително изпълнение права върху имущество на длъжника, което е част от масата на несъстоятелността, с откриването на производството учредяването на тези права става недействително“.

В – Австрийското право

10. Член 43, параграфи 1 и 2 от *Insolvenzordnung* (австрийския Закон за несъстоятелността, RGBL. 1914, стр. 337, наричан по-нататък „IO“) гласи:

„(1) Правото на отмяна може да се предявява по исков ред [...].

(2) Отменителният иск се предявява в едногодишен срок от откриване на производството по несъстоятелност, като след изтичането на този срок правото на отмяна се погасява [...].“

III – Фактическа обстановка

11. ECZ GmbH е германско дружество със седалище в Тетнанг (Германия). Това дружество е извършвало с измамна цел търговия с превозни средства под формата на пирамидална схема. Всъщност, за да действа на австрийския пазар, това дружество майка е използвало дъщерно дружество, а именно австрийското дружество ECZ Autohandel GmbH (наричано по-нататък „дружеството длъжник“), чието седалище е в Брегенц (Австрия). Жалбоподателят в главното производство, г-н Lutz, който живее в Австрия, е един от клиентите на дружеството длъжник, от което е закупил лек автомобил.

12. На 17 март 2008 г. поради неизпълнение от страна на дружеството длъжник на договора за закупуване на посоченото превозно средство г-н Lutz получава от Bezirksgericht Bregenz (Районен съд Брегенц, Австрия) заповед за изпълнение срещу дружеството длъжник за сумата от 9 566 EUR ведно с лихвите.

13. На 20 май 2008 г. Bezirksgericht Bregenz допуска принудително изпълнение, въз основа на което в австрийска банка са запорирани три банкови сметки на дружеството длъжник. На 23 май 2008 г. запорното съобщение е връчено на Sparkasse във Фелдкирх (Австрия) (наричана по-нататък „банката на дружеството длъжник“).

14. На 13 април 2008 г. самото дружество длъжник подава молба за откриване на производство по несъстоятелност. На 4 август 2008 г. Amtsgericht Ravensburg (Районен съд Равенсбург, Германия) открива производство по несъстоятелност в Германия срещу дружеството длъжник. Ответникът в главното производство, г-жа Bäuerle, с местожителство в Германия, понастоящем е синдик³ в това производство по несъстоятелност.

15. На 17 март 2009 г. банката на дружеството длъжник плаща на г-н Lutz спорната сума от 11 778,48 EUR на основание на наложения изпълнителен заповед. Преди това с писмо от 10 март 2009 г. тогавашният синдик обаче съобщава, че няма насрещни претенции срещу посочената банка, но си запазва правото да предяви отменителни иски във връзка с несъстоятелността.

16. В писмо от 3 юни 2009 г., т.е. около десет месеца след откриването на производството по несъстоятелност, тогавашният синдик прави волеизявление в това производство, че смята за недействителни допуснатия на 20 май 2008 г. изпълнителен заповед и извършеното на 17 май 2009 г. плащане. Искът обаче е предявен едва на 23 октомври 2009 г. С него г-жа Bäuerle иска от германските съдилища изплатената по запорното съобщение сума да бъде възстановена в масата на несъстоятелността.

17. Landgericht Ravensburg (Равенсбургски областен съд, Германия) уважава иска. Подадената впоследствие жалба от г-н Lutz е оставена без уважение. С ревизионната си жалба той отново поддържа, че искът трябва да бъде отхвърлен.

18. Запитващата юрисдикция приема, че основателността на ревизионната жалба зависи от тълкуването на член 13 от Регламент № 1346/2000, в случай че посочената разпоредба е приложима по делото. Всъщност в член 4, параграф 2, буква м) от посочения регламент се уточнява, че въпросите относно нищожността, унищожаемостта или относителната недействителност на правните действия, които увреждат всички кредитори, се уреждат от приложимото право към производството по несъстоятелност (наричано по-нататък „lex fori concursus“). Съгласно член 13 от същия регламент обаче тази разпоредба не се прилага, когато

3 — [В текста на Регламент № 1346/2000 на български език е използвано понятието „ликвидатор“].

лицето, извлякло полза от увреждащото всички кредитори действие, докаже, че това действие се урежда от закона на държава членка, различна от държавата на откриване на производството, и че в съответния случай този закон не допуска никакви средства за оспорване на това действие.

19. В това отношение запитващата юрисдикция отбелязва, че съгласно *lex fori concursus*, т.е. в случая съгласно германското право, разглежданото действие не подлежи на оспорване с отменителен иск, тъй като с този иск може да се оспорват единствено действия, извършени преди откриването на производството по несъстоятелност⁴. Плащането на запорираната сума от банковата сметка обаче е извършено едва седем месеца след откриване на производството. За сметка на това изпълнителният заповед върху сумата по банковата сметка е наложен чак след подаването на 13 април 2008 г. на молбата за откриване на производство по несъстоятелност и следователно по силата на член 88 от *InsO* към датата на откриване на производството по несъстоятелност учредяването с този заповед на право на вискателя да получи сумата става недействително. Ето защо извършеното впоследствие плащане на запорираната сума от банковите сметки също е недействително⁵. Освен това, макар член 5 от Регламент № 1346/2000 да гласи, че образуването на производство по несъстоятелност не засяга вещните права на кредитора, съгласно параграф 4 от този член то не представлява пречка за водене на дела за нищожност, унищожаемост или относителна недействителност на разглежданото действие.

20. От акта за преюдициално запитване обаче е видно, че позовавайки се на член 13 от Регламент № 1346/2000, г-н Lutz твърди, че поради изтичане на преклузивния срок приложимото към оспореното действие право⁶ не допуска никакви средства за оспорване на плащането на въпросната сума. Всъщност, макар съгласно релевантните разпоредби на австрийското право по принцип извършеното на 17 март 2009 г. плащане от банковите сметки да е можело първоначално да бъде оспорено⁷, отменителният иск в случая не би могъл да бъде уважен, защото в член 43, параграф 2 от *IO* за предявяването на този иск е предвиден едногодишен преклузивен срок, който започва да тече от откриване на производството по несъстоятелност.

21. В това отношение запитващата юрисдикция посочва, че според германското право срокът за предявяване на отменителен иск е три години и че този срок е спазен.

4 — Член 129, параграф 1 от *InsO*.

5 — Член 91, параграф 1 от *InsO*.

6 — Според запитващата юрисдикция правото на вискателя на принудително удовлетворяване от запорираното имущество е възникнало в друга държава членка, а не в държавата на откриване на производството по несъстоятелност. Следователно към плащането на запорираната сума от банковите сметки се прилага правото на държавата членка, в която плащането поражда своите последици, а именно австрийското право.

7 — От акта за преюдициално запитване е видно, че съгласно австрийското право всяко действие, което е извършено след настъпването на неплатежеспособността или след подаването на молбата за откриване на производство по несъстоятелност и чрез което кредитор на несъстоятелността е получил обезпечение или е удовлетворил свое вземане, може да се обяви за недействително, в случай че кредиторът е знаел или е трябвало да знае за неплатежеспособността или за подадената молба за откриване на производство по несъстоятелност. Според запитващата юрисдикция с получаването на спорната сума г-н Lutz се е удовлетворил в момент, към който е знаел за подадената молба за откриване на производството по несъстоятелност поради писмото на синдика от 10 март 2009 г. В съдебното заседание представителят на г-н Lutz обаче поддържа, че в австрийското право срокът за предявяване на отменителния иск започва да тече от датата на откриването на производството по несъстоятелност. Всъщност именно на тази дата, от една страна, се публикува решението за откриване на производството по несъстоятелност и следователно кредиторът може да узнае за неплатежеспособността на длъжника и от друга страна, започва да тече едногодишният преклузивен срок за предявяването на иска. Обратно, в германското право началният момент е датата на подаване на молбата за откриване на производство по несъстоятелност, а срокът за предявяване на отменителен иск е три години. Вж. също точки 81—83 от настоящото заключение.

IV – Преюдициалните въпроси и производството пред Съда

22. При тези обстоятелства с определение от 10 октомври 2013 г., постъпило в секретариата на Съда на 29 октомври 2013 г., Bundesgerichtshof решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

- „1) Прилага ли се член 13 от Регламент [№ 1346/2000] в случая, когато оспореното от синдика изплащане на запорирана преди откриване на производството по несъстоятелност сума е извършено едва след откриване на това производство по несъстоятелност?
- 2) При утвърдителен отговор на първия въпрос: изключението по член 13 от Регламент [№ 1346/2000] отнася ли се и до погасителните давностни срокове, сроковете за упражняване на правото на отмяна и преклузивните срокове съгласно приложимия за оспореното действие закон по същество (*lex causae*)?
- 3) При утвърдителен отговор на втория въпрос: в този случай изискванията за форма, които следва да се спазват при упражняването на правото по смисъла на член 13 от Регламент [№ 1346/2000], от *lex causae* ли се определят, или се уреждат от *lex fori concursus*?“

23. Писмени становища представят страните в главното производство, Федерална република Германия, Република Гърция, Кралство Испания, Португалската република и Европейската комисия.

24. В проведеното на 18 септември 2014 г. съдебно заседание са изслушани устните становища на страните в главното производство, Федерална република Германия, Кралство Испания и Комисията.

V – Анализ

A – По приложимостта на член 5 от Регламент № 1346/2000

25. Настоящото дело има сложен правен контекст и повдига въпроса за приложимостта на член 13 от Регламент № 1346/2000 към плащане, извършено след откриване на производството по несъстоятелност въз основа на изпълнителен заповед, издаден преди откриване на посоченото производство. Като се има предвид, че в случая увреждащото действие е учредяването чрез изпълнителния заповед на право на вискателя да получи запорираното имущество⁸, отговорът на въпроса предполага да се определи дали учредяването на вещно право върху имущество, което към момента на откриване на производството се намира на територията на друга държава членка, след откриването на производството се смята за недействително на основание на *lex fori concursus*.

26. Най-напред ще припомня, че единствено запитващата юрисдикция е компетентна да установи и прецени фактите по отнесения до нея спор и да тълкува и приложи националното право⁹.

8 — В настоящия случай принудителното плащане на спорната сума е следствие от учреденото със заповед право на принудително удовлетворяване от тази сума. Ето защо учредяването на това право трябва да се разглежда като увреждащото действие.

9 — Решение Econord (C-182/11 и C-183/11, EU:C:2012:758, т. 21).

27. При тези обстоятелства, въпреки че запитващата юрисдикция иска от Съда тълкуване на член 13 от Регламент № 1346/2000, според мен е необходимо най-напред да се прецени дали правото на вискателя върху запорираното имущество изобщо представлява вещно право и дали съответно в случая са изпълнени условията по член 5 от посочения регламент. Всъщност само ако правото на вискателя да получи запорираното имущество е вещно право, което запитващата юрисдикция следва да прецени, г-н Lutz няма да е длъжен да възстанови в масата на несъстоятелността изплатената му по запора сума¹⁰. Следователно квалифицирането на съответното право като вещно е предварително условие за прилагането на член 13 от Регламент № 1346/2000 към настоящия случай.

28. Ето защо на първо място ще разгледам въпроса дали правото на вискателя върху запорираната сума по банковите сметки на дружеството длъжник може да се квалифицира като вещно право, а след това, на второ място, ще изясня обхвата на защита на вещните права по член 5, параграф 4 от Регламента.

1. По квалификацията на правото на вискателя върху запорираната сума по банковите сметки на дружеството длъжник за целите на член 5 от Регламент № 1346/2000

29. Съгласно член 4, параграф 1 от Регламент № 1346/2000 приложимият закон към производството по несъстоятелност и последиците от него е законът на държавата членка, на чиято територия е образувано производството (*lex fori concursus*). Както е посочено в съображение 23 от същия регламент, този закон урежда условията за образуване, провеждане и прекратяване на производството по несъстоятелност¹¹.

30. При все това, с цел защита на оправданите правни очаквания и на правната сигурност на сделките в държавите членки, различни от държавата, в която е открито производството по несъстоятелност, в членове 5—15 от Регламент № 1346/2000 са предвидени изключения от посоченото правило за приложимия закон, важащи за някои права и правоотношения, които, както се посочва в съображение 11, се считат за особено важни¹². Конкретно що се отнася до вещните права, член 5, параграф 1 от Регламента гласи, че образуването на производство по несъстоятелност не засяга вещните права на кредитор или на трето лице върху имущества, които принадлежат на длъжника и в момента на образуването на производството се намират на територията на друга държава членка¹³.

31. В практиката на Съда се приема, че обхватът на тази разпоредба е изяснен в съображения 11 и 25 от Регламент № 1346/2000, съгласно които за вещните права е необходимо да се предвиди специална привръзка, „която [да отклони] действието на закона на държавата, в която е образувано производството“, като се има предвид, че тези права са от голямо значение за отпускането на кредити. Така съгласно съображение 25 доказването, валидността и обхватът на едно вещно право трябва по принцип да се определят съгласно закона на държавата по местонахождението на съответното имущество (*lex rei sitae*) и да не се влияят от образуването на производство по несъстоятелност¹⁴. Ето защо член 5, параграф 1 от Регламента трябва да се схваща като разпоредба, която отклонява приложимостта на закона на държавата по откриване

10 — Вж. съображение 25 и член 20 от Регламент № 1346/2000, както и бележка под линия 19 от настоящото заключение.

11 — Решение ERSTE Bank Hungary (C-527/10, EU:C:2012:417, т. 38 и цитираната съдебна практика).

12 — Пак там, т. 39. Вж. също съображение 24 от Регламент № 1346/2000.

13 — Ще отбележа, че член 5 от Регламент № 1346/2000 предполага имуществото да не е изнесено с измамна цел в държава членка, различна от тази, в която е открито производството по несъстоятелност. По този въпрос вж. доклада по Конвенцията относно производството по несъстоятелност (наричан по-нататък „докладът „Virgós/Schmit“), точка 105, както и *Ingelmann*, Т. Article 5. — European Insolvency Regulation, K. Pannan (ed.), De Gruyter Recht, Berlin, 2007, р. 252. Във връзка с това следва да се отбележи, че макар да се отнася само до Конвенцията относно производството по несъстоятелност, докладът „Virgós/Schmit“ осигурява полезни насоки за тълкуването на Регламент № 1346/2000. Вж. в този смисъл заключението на генералния адвокат Jacobs по дело Eurofood IFSC (C-341/04, EU:C:2005:579, т. 2).

14 — Решение ERSTE Bank Hungary (EU:C:2012:417, т. 41).

на производството по несъстоятелност и създава възможност към вещните права на кредитор или трето лице върху имущество на длъжника да се приложи законът на държавата членка, на територията на която се намира въпросното имущество (*lex rei sitae*)¹⁵. Защитени по този член са само вещните права върху имущество на длъжника, което към момента на откриване на производството по несъстоятелност се намира в държава членка, различна от държавата на откриване на производството¹⁶. Всъщност член 5 от Регламент № 1346/2000 не е стълкновителна норма, а „отрицателна“ материалноправна норма¹⁷, която има за цел да гарантира защита на вещните права, придобити преди откриване на производството по несъстоятелност¹⁸.

32. Поради това се поставя следният обуславящ въпрос: може ли в случая правото върху запорираната сума от банковите сметки да се квалифицира като вещно право на г-н Lutz?

33. По въпроса за квалификацията на правото на вискателя върху запорираната сума най-напред ще отбележа, че Регламент № 1346/2000 препраща към националното право, но с условието да се спазват разпоредбите на член 5, параграфи 2 и 3.

34. Квалификацията на дадено право като вещно зависи, на първо място, от националното право, което съгласно приложимите преди производството по несъстоятелност стълкновителни норми урежда вещните права (*lex rei sitae*)¹⁹. Следователно учредяването, валидността и обхватът на тези вещни права се уреждат от закона по местонахождението на съответната вещ²⁰.

15 — Пак там, т. 42.

16 — За да се приложи член 5 от Регламент № 1346/2000, съгласно телеологическото тълкуване на тази разпоредба би трябвало всички необходими действия за учредяването на вещното право да са извършени преди откриването на производството по несъстоятелност. Вж. доклада „Virgós/Schmit“, точка 95; вж. *Virgós Soriano, M. et Garcimartín Alférez, F. J.* Comentario al Reglamento europeo de insolvencia. Thomson-Civitas, Madrid, 2003, p. 96, 101, както и *Moss, G., Fletcher, I. F. et Isaacs, S.* The EC Regulation on Insolvency Procedures: A Commentary and Annotated Guide. Oxford University Press, 2. ed., 2009, p. 287.

17 — Относно материалноправния характер на тази разпоредба вж. доклада „Virgós/Schmit“, точка 99, *Virgós Soriano, M. et Garcimartín Alférez, F. J.*, цит. съч., стр. 105, *Ingelmann, T.*, Article 5, цит. съч., стр. 250; *Moss, G., Fletcher, I. F. et Isaacs, S.*, цит. съч., стр. 286, *Hess, B., Oberhammer, P. et Pfeiffer, T.* European Insolvency Law. The Heidelberg-Luxembourg-Vienna Report on the Application of the Regulation No 1346/2000/EC on Insolvency Proceedings. Beck-Hart-Nomos, C. H., München/Oxford, 2014 (наричан по-нататък „докладът „Хайделберг-Люксембург-Виена“), p. 178, както и *Klyta, W.* Uznanie zagranicznych postępowań upadłościowych. Oficyna Wolters Kluwer business, Warszawa, 2008, p. 149.

18 — В решение German Graphics Graphische Maschinen Съдът тълкува член 7 от Регламент № 1346/2000, който е аналогичен на член 5, и приема, че „[с] други думи, посочената разпоредба представлява само материалноправна норма, с която се цели защита на правата на продавача по отношение на вещите, които се намират извън държавата членка на образуване на производството по несъстоятелност“ (C-292/08, EU:C:2009:544, т. 35). Според доклада „Хайделберг-Люксембург-Виена“ (стр. 181) преобладаващата доктрина в 17 държави членки е, че член 5 е материалноправна норма.

19 — *Ingelmann, T.*, Article 5, цит. съч., стр. 253.

20 — Доклад „Virgós/Schmit“, точки 95 и 100. Член 5 от Регламент № 1346/2000 предвижда, че производството по несъстоятелност не засяга вещните права върху имуществото, което се намира в други държави членки, а не че производството няма да се отрази на имуществото (или кредитите), което се намира в друга държава членка и е защитено с тези права. Тъй като главното производство е универсално производство по несъстоятелност, то обхваща цялото имущество на длъжника. Това е от значение, ако размерът на обезпечението надхвърля размера на вземането, обезпечено с вещното право. Ето защо при неоткриване на вторично производство кредиторът ще бъде задължен да възстанови на синдика в главното производство евентуалния излишък от приходите от продажбата на имуществото (вж. съображение 25 и член 20 от Регламент № 1346/2000). За сметка на това, ако вземането се покрива с размера на обезпечението, кредиторът, който събере обезпечението си с вещни права вземания, не трябва нищо да възстановява на останалите кредитори. Вж. в този смисъл доклада „Virgós/Schmit“, точки 99 и 173, *Virgós Soriano, M. et Garcimartín Alférez, F. J.*, цит. съч., стр. 106 и 236. Вж. също в този смисъл *Moss, G., Fletcher, I. F. et Isaacs, S.*, цит. съч., стр. 286, и *Porzycki, M.* Zabezpieczenia rzeczowe w transgranicznym postępowaniu upadłościowym w Unii Europejskiej. — Czasopismo kwartalne całego prawa handlowego, upadłościowego oraz rynku kapitałowego, NR 3 (5) 2008, p. 405.

35. На второ място, след като въз основа на *lex rei sitae* се определи дали разглежданото право е вещно, следва да се провери дали то отговаря на критериите за прилагане на член 5, параграфи 2 и 3 от Регламент № 1346/2000. Следователно тези критерии за самостоятелна квалификация²¹ стесняват националната квалификация на съответното субективно право като вещно за целите на прилагането на член 5 от Регламента²².

36. Що се отнася до делото в главното производство, първо, данните по представената пред Съда преписка, които бяха потвърдени в съдебното заседание, сочат, че в австрийското право правото на вискателя върху заповораното имущество се разглежда като заложно, вещно право, което възниква с връчването на заповедта за изпълнение на длъжника²³.

37. Във връзка с това в акта за преюдициално запитване се посочва, че на 20 май 2008 г. австрийски съд е допуснал принудително изпълнение, въз основа на което са заповорани три банкови сметки на дружеството длъжник в банката му в Австрия. На 23 май 2008 г. на посочената банка е връчено заповорното съобщение. Според констатациите на запитващата юрисдикция така придобитото по силата на изпълнителния заповор право на привилегировано удовлетворяване не се засяга съгласно австрийското право²⁴ от откриването на производството по несъстоятелност, тъй като е учредено повече от 60 дни преди откриването на това производство. Според тази юрисдикция признатото на г-н Lutz право на привилегировано удовлетворяване позволява да му бъде изплатена заповораната сума от банковите сметки²⁵.

38. Второ, както е видно от член 5, параграф 2 от Регламент № 1346/2000, под вещно право се разбира в частност „изключителното право да се получи вземането, по-специално при залог върху вземането или при прехвърляне на това вземане като обезпечение“²⁶, което в австрийското право включва и правата на вискателя при изпълнителен заповор на сума от банкова сметка. Така защитата на г-н Lutz по принцип е осигурена от правото му на принудително изпълнение върху банковите сметки на дружеството длъжник за покриване на вземането си, така както ако за него не се водеше производство по несъстоятелност в Германия. В случая, макар разглежданото плащане първоначално да е подлежало на оспорване²⁷ съгласно австрийското право в областта на несъстоятелността, според запитващата юрисдикция²⁸ тази констатация по никакъв начин не предопределя квалификацията на правото на вискателя върху заповораното имущество като вещно право за целите на член 5 от Регламент № 1346/2000.

21 — Вж. в този смисъл *Veder, P.M. Cross-border insolvency proceedings and security rights: a comparison of Dutch and German law, the EC Insolvency Regulation and the UNCITRAL Model Law on Cross-Border Insolvency*. Deventer, 2004, p. 334—336: „An independent interpretation of rights in rem is facilitated by the references that the second paragraph contains of the types of rights Art. 5 IR refers to“. Вж. също *Klyta, W.*, цит. съч., стр. 150.

22 — *Virgós, M. и Garcimartín, F.*, цит. съч., стр. 96: „Its function [of article 5] is to operate as a limit to the characterization of a right as a right in rem for the purposes of Article 5. Only those rights conferred by national laws that conform to its typological characterization are protected by Article 5.1 of Regulation“.

23 — Според доктрината вещни права по смисъла на член 5 от Регламент № 1346/2000 са не само правата, които се учредяват с правно действие, а и тези, които възникват по право (*ipso jure*): *Porzycki, M.*, цит. съч., стр. 405.

24 — Член 11, параграф 1 и член 12, параграф 1, изречение първо от австрийския закон за производството по несъстоятелност, в редакцията му, приложима към фактите по главното производство (öBGBI. I 2007/73).

25 — Пак там, член 48, параграф 1. Запитващата юрисдикция също така уточнява, че с изплащането на заповораната сума на г-н Lutz правата му по изпълнителния заповор се погасяват на основание на приложимия по аналогия член 469 от австрийския Граждански кодекс (*Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch*) и следователно вече не може да бъдат оспорвани с отменителен иск. По този въпрос вж. бележка под линия 7.

26 — За да бъде улеснено прилагането му, в член 5, параграф 2 от Регламент № 1346/2000 са изброени правата, които националните закони по принцип определят като вещни. Изброяването обаче не е изчерпателно. Във връзка с това вж. доклада „*Virgós/Schmit*“, точка 103, както и *Moss, G., Fletcher, I. F. и Isaacs, S.*, цит. съч., стр. 287.

27 — Във връзка с това вж. бележка под линия 7 от настоящото заключение.

28 — Вж. също точка 20 от настоящото заключение.

39. Същевременно, що се отнася до местонахождението на имуществото на длъжника към момента на откриване на производството по несъстоятелност, от акта за преюдициално запитване също така е видно, че на 4 август 2008 г. имуществото на дружеството длъжник, върху което е наложен изпълнителният заповед, а именно спорната сума, се е намирало в австрийските банкови сметки на посоченото дружество длъжник²⁹.

40. Ето защо смятам, че в случая са изпълнени условията на член 5 от Регламент № 1346/2000, но при всички случаи това трябва да се провери от запитващата юрисдикция, която единствена е компетентна да прецени фактите по отнесения до нея спор.

2. Обхват на защитата на вещните права по член 5, параграф 4 от Регламент № 1346/2000: увреждащите действия

41. Тук ще припомня, че доколкото защитата на вещните права на трети лица, и следователно техният „имунитет“, са с относителен характер, изключването на посочените права от обхвата на *lex fori concursus* не е абсолютно.

42. Първо, нормата на член 5, параграф 1 от Регламент № 1346/2000 не е пречка синдикът да поиска откриване на вторично производство по несъстоятелност в държавата членка по местонахождение на имуществото, ако длъжникът има предприятие в тази държава членка³⁰. Такова вторично производство би имало същите последици върху вещните права като главното производство по несъстоятелност³¹.

43. Второ, член 5, параграф 4 от Регламент № 1346/2000 въвежда изключение от изключението, като предвижда, че параграф 1 не представлява пречка за водене на делата за нищожност, унищожаемост или относителна недействителност по смисъла на член 4, параграф 2, буква м) от този регламент. С други думи, *lex fori concursus* се прилага, когато учредяването или упражняването на вещните права противоречи на интересите на производството по несъстоятелност и действията могат да бъдат квалифицирани като увреждащи масата на несъстоятелността. Следователно този член се отнася до отменителните иски, които — както в настоящия случай — са основани на уредбата на несъстоятелността, а не на общата правна уредба (искове по общите правила на гражданското и търговското право). За последните се прилагат общите стълкновителни норми. Исковите по общите правила обаче са допустими само доколкото такава възможност е предвидена в *lex fori concursus*³².

44. Основното правило е, че законът на държавата членка по откриване на производството по несъстоятелност урежда съгласно член 4 от Регламент № 1346/2000 евентуалната нищожност, унищожаемост или относителна недействителност на правните действия, които увреждат интересите на всички кредитори. Следователно в случая предявеният от г-жа Bäuerle отменителен иск се урежда от германския закон. Това е приложимият закон и той урежда условията, при които могат да бъдат санкционирани действията, увреждащи интересите на всички кредитори (нищожност, унищожаемост), режима на санкциите (прилагани по право или по предявени от синдика иски, със или без обратно действие и т.н.) и правните им последици (например правното положение на третите лица при предявен отменителен иск)³³.

29 — Струва ми се полезно да припомня тук, че по отношение на вещните права местонахождението е мястото, на което се намира съответната вещ. Освен това отнасящите си до вземания вещни права са включени в обхвата на разпоредбите на член 5 от Регламент № 1346/2000. Вж. в този смисъл *Virgós, M. et Garcimartín, F. The European Insolvency Regulation: Law and Practice. Kluwer Law International, The Hague, 2004, p. 103.*

30 — Преписката по делото, с която разполага Съдът, не съдържа данни да е открито вторично производство в Австрия.

31 — Вж. в този смисъл *Moss, G., Fletcher, I. F. и Isaacs, S.*, цит. съч., стр. 287. Вж. също член 27 от Регламент № 1346/2000.

32 — *Virgós Soriano, M. и Garcimartín Alférez, F. J.*, цит. съч., стр. 135 и *Virgós, M. и Garcimartín, F.*, цит. съч., стр. 135.

33 — Доклад „*Virgós/Schmit*“, точка 135, *Virgós Soriano, M. и Garcimartín Alférez, F. J.*, цит. съч., стр. 135, *Pannen, K. и Riedemann, S.*, Article 4, цит. съч., стр. 228, както и *Klyta, W.*, цит. съч., стр. 175.

45. Във връзка с това в германското право член 88 от InsO предвижда, че когато през месеца преди подаването на молба за образуване на производство по несъстоятелност или след това кредитор на несъстоятелността получи по реда за принудително изпълнение права върху имущество на длъжника, което е част от масата на несъстоятелността, с откриването на производството учредяването на тези права става недействително. Следователно е важно да се отбележи, че посоченият по-горе член предвижда нищожност по право (*ipso jure*) на такива действия с имуществото на длъжника, без изобщо да е необходимо синдикът да предявява иск. Това повдига въпрос, който е определящ за решаването на спора в главното производство и който бе разискван в съдебното заседание в резултат от устно зададен от Съда въпрос, а именно дали тази норма на германското право попада, както твърди запитващата юрисдикция, в приложното поле на член 5, параграф 4 от Регламент № 1346/2000. С други думи, нищожността по право на учредяването на вещни права върху имуществото на длъжника попада ли в обхвата на член 5, параграф 4 от този регламент, който предвижда приложимост на *lex fori concursus* към делата за нищожност, унищожаемост или относителна недействителност по смисъла на член 4, параграф 2, буква м)?

46. Мисля, че е точно така.

47. Най-напред, както следва от анализа в точки 25—40 от настоящото заключение и от изложените в съдебното заседание становища на германското правителство и Комисията, предметът на член 88 от InsO, а именно получаването по реда за принудително изпълнение на права върху имущество на длъжника, което е част от масата на несъстоятелността, попада в приложното поле на член 5 от Регламент № 1346/2000.

48. Освен това, в точки 91 и 106 от доклада „Virgós/Schmit“ явно се допуска широко тълкуване на понятието за дела, използвано в член 5, параграф 4 от Регламент № 1346/2000. Така „действието, което уврежда всички кредитори, може да се изразява в учредяване на вещно право в полза на даден кредитор или трето лице. В този случай са приложими общите норми [на Регламент № 1346/2000] по отношение на исковите за нищожност, унищожаемост или относителна недействителност на правни действия (член 4, параграф 2, буква м) и член 13)³⁴. Във връзка с това в съдебното заседание германското правителство поддържа, че възприемането на различен подход спрямо разпоредбите, които предвиждат нищожност по право (*ipso jure*), и спрямо тези, които изискват предявяване на иск, не отговаря нито на целта, нито на духа на член 5, параграф 4 от Регламент № 1346/2000.

49. Накрая, както правилно отбелязват германското правителство и Комисията, наличието на разлики в текста на разпоредбата на отделните езици, що се отнася до израза „завеждане на делата“ за нищожност, не позволява да се достигне до заключението, че приложното поле на член 5, параграф 4 от Регламент № 1346/2000 е ограничено единствено до съдебните производства. Този член трябва да се разглежда във връзка с член 4, параграф 2, буква м) от посочения регламент, в който се говори за „нормите относно нищожността, унищожаемостта или относителната недействителност“³⁵, а не само за „делата за нищожност, унищожаемост или относителна недействителност“. Следователно националното право определя дали нищожността, унищожаемостта или относителната недействителност се обявява по предявен иск, настъпва по силата на закона³⁶, или пък произтича от правно действие. Въпреки това, независимо дали националният закон изисква най-напред да се предяви иск за обявяване на

34 — Макар че в този доклад се говори за правни действия, не виждам никаква причина от приложното поле на член 4, параграф 2, буква м) и член 13 от Регламент № 1346/2000 да се изключват правните последици, които настъпват по право (*ipso jure*) или имат процесуален характер.

35 — Вж. решение Seagon (C-339/07, EU:C:2009:83, т. 28) относно международната компетентност на съдилищата в областта на отменителните иски по несъстоятелност.

36 — *Dattani*, R., Article 13, цит. съч., стр. 291: „Some legal systems automatically void any secured rights that have been granted within a specific period prior to the opening of insolvency proceedings. Whether such legal provisions are avoidance actions within the meaning of Art 4 (2) sentence 2 (m) of the European Insolvency Regulation is debatable“.

недействителност, или решението за откриване на производство по несъстоятелност води автоматично до недействителност на съответното действие³⁷, в съответните случаи³⁸ законът на държавата по откриване на производството (в случая германският закон) се прилага вместо закона, който обикновено се прилага към увреждащото действие (в случая австрийският закон)³⁹.

50. Затова запитващата юрисдикция смята, че запорирането на банковите сметки в Австрия е недействително съгласно член 88 от InsO поради самия факт, че запорът е наложен след подаването на молбата за откриване на производството по несъстоятелност в Германия. Съответно правото на вискателя върху запорираната сума по банковите сметки, придобито преди откриването на производството, с откриването на това производство по принцип се смята съгласно *lex fori concursus* за недействително учредено⁴⁰.

51. Член 4, параграф 2, буква м) от Регламент № 1346/2000 обаче трябва да се разглежда във връзка с член 13 от същия регламент. Следователно приложението на *lex fori concursus* би могло да бъде изключено в полза на *lex causae*. Точно това е първият преюдициален въпрос, който ще разгледам непосредствено по-долу.

Б – По приложимостта на член 13 от Регламент № 1346/2000 по отношение на действие, извършено след откриването на производството по несъстоятелност

52. От акта за преюдициално запитване, както и от точки 45 и 49 от настоящото заключение е видно, че правото на вискателя върху запорираните суми по банкови сметки на австрийска територия е възникнало след подаването на молбата за откриване на производство по несъстоятелност и следователно на основание член 88 от InsO към момента на откриването на това производство учредяването му става недействително.

53. Член 13 от Регламент № 1346/2000 обаче предвижда изключение от прилагането на *lex fori concursus*, по силата на което разглежданото действие не може да бъде оспорвано, ако лицето, което чрез свое действие е увредило всички кредитори, докаже, че „тези действия се уреждат от закона на държава членка, различна от държавата членка на образуване на производството, и в съответния случай, този закон не допуска никакви средства за оспорване на тези действия“.

54. С първия си преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали член 13 от Регламент № 1346/2000 се прилага към хипотезата, в която вещното право е учредено преди откриването на производството по несъстоятелност, а плащането на това основание е извършено след откриването на това производство.

55. За да отговоря на този въпрос, на първо място, ще разгледам обхвата на член 13 от Регламент № 1346/2000, а след това, на второ място, ще обсъдя въпроса дали моментът на учредяването на правото на принудително удовлетворяване от запорираното имущество може да се счита за определящ за целите на прилагането на посочения член.

37 — Доклад „Virgós/Schmit“, точка 91.

38 — Например в хипотезата, при която в производството по несъстоятелност синдикът е предявил отменителен иск, както е в главното производство. Във връзка с това ще припомня, че член 4, параграф 2, буква м) от Регламент № 1346/2000 се отнася до исковете или нормите за обявяването на недействителност на правни действия въз основа на *lex fori concursus*. За сметка на това общата правна уредба се прилага само доколкото това е възможно съгласно *lex fori concursus*. Вж. в този смисъл *Virgós Soriano*, М. и *Garcimartín Alférez*, F. J., цит. съч., стр. 135, *Virgós*, М. и *Garcimartín*, F., цит. съч., стр. 135. По този въпрос вж. точка 43 от настоящото заключение.

39 — Доклад „Virgós/Schmit“, точка 91.

40 — Вж. по аналогия решение LBI (C-85/12, EU:C:2013:697) относно разпоредбите на Директива 2001/24/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 4 април 2001 година относно оздравяването и ликвидацията на кредитни институции (ОВ L 125, стр. 15; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 4, стр. 34), в което Съдът тълкува разпоредби, които по същество са идентични с разглежданите по настоящото дело.

1. По обхвата на член 13 от Регламент № 1346/2000

56. Най-напред държа да уточня, че споделям становището, което по същество излагат г-н Lutz и германското правителство, а именно че член 13 от Регламент № 1346/2000 не съдържа индикации за необходимост от провеждането на разграничение между увреждащите действия в зависимост от това дали са извършени преди или след откриването на производството по несъстоятелност.

57. В това отношение съгласно постоянната съдебна практика, за да се определи обхватът на дадена разпоредба на правото на Съюза, следва да се вземат предвид едновременно текстът, контекстът и целите ѝ⁴¹. Генезисът на съответната разпоредба на правото на Съюза също може да даде релевантни насоки за тълкуването ѝ⁴².

58. Що се отнася до текста на член 13 от Регламент № 1346/2000, използването на изразите „лицето, което чрез свое действие е увредило всички кредитори, докаже“, „в съответния случай“ и „никакви средства“ потвърждава ограничителния характер на изключението по отношение на общата разпоредба на член 4 от Регламент № 1346/2000. Съгласно доклада „Virgós/Schmit“ първият израз показва, че тази разпоредба е материалноправно изключение от правилото за приложимост на *lex fori concursus*, като това изключение се прилага по искане на заинтересованото лице, което носи тежестта на доказване⁴³. Освен това в съдебното заседание Комисията правилно се позовава на споменатите в доклада изрази „в съответния случай“ и „никакви средства“. Що се отнася до първия израз, той трябва да се разбира в смисъл, че действието трябва да не подлежи на оспорване в конкретния случай, тоест предвид всички конкретни обстоятелства по делото. Не е достатъчно да се установи съществуването на абстрактен риск. Накрая, изразът „никакви средства“ предполага действието да не може да бъде обявено за недействително нито въз основа на правилата в областта на несъстоятелността, нито въз основа на релевантните норми на общата правна уредба⁴⁴.

59. Що се отнася до смисъла и целта на тълкуваната правна норма, ще припомня, че стълкновителният режим, който произтича от член 4, параграф 2, буква м) във връзка с член 13 от Регламент № 1346/2000, е общото правило в системата на Регламента. Този режим се прилага дори към защитените с член 5 вещни права. Така член 4, параграф 2, буква м) от Регламент № 1346/2000 се отнася до нормите или исковите за обявяване на недействителност, произтичащи от *lex fori concursus*, а член 13 въвежда изключението от приложимостта на този закон⁴⁵. Всъщност последният член има функцията на норма, закрепваща „право на вето“, с което да се преодолее произтичащата от закона на държавата по откриване на производството недействителност на увреждащото действие. Следователно посоченият член има за цел само да защити оправданите правни очаквания на кредитора и третите лица за действителност на правните действия, които са в съответствие с *lex causae* (както с общите му правила, така и с нормите в областта на несъстоятелността), в случай на колизия с различния *lex fori concursus*⁴⁶.

41 — Вж. решения *Cilfit* и др. (283/81, EU:C:1982:335, т. 20) и *Kronos Titan* и *Rhein-Ruhr Beschichtungs-Service* (C-43/13 и C-44/13, EU:C:2014:216, т. 25).

42 — Вж. решение *Inuit Tapiriit Kanatami* и др./Парламент и Съвет (C-583/11 P, EU:C:2013:625, т. 50).

43 — *Moss, G., Fletcher, I. F. и Isaacs, S.*, цит. съч., стр. 297: „This will involve not only providing the relevant foreign law but also the relevant facts“.

44 — Доклад „Virgós/Schmit“, точка 138, *Virgós Soriano, M. и Garcimartín Alférez, F. J.*, цит. съч., стр. 137, както и *Moss, G., Fletcher, I. F. и Isaacs, S.*, цит. съч., стр. 296.

45 — Що припомня, че режимът по Регламент № 1346/2000 относно обявяването на недействителност на действията на длъжника, извършени преди откриването на производството по несъстоятелност, предвижда принципна приложимост на *lex fori concursus* (член 4, параграф 2, буква м), но допуска отклоняване на приложимостта му чрез позоваване на закона по същество (член 13). Като се има предвид обаче, че използваният в член 13 от Регламента термин „действие“ допуска доста широко тълкуване на тази разпоредба, важно е да се подчертае, че посоченият режим трябва да може да се прилага не само към увреждащите действия на длъжника, но и към правните последици, които настъпват по право (*ipso jure*) или имат процесуален характер, както е в настоящия случай. Вж. в този смисъл *Virgós Soriano, M. и Garcimartín Alférez, F. J.*, цит. съч., стр. 134 и 135.

46 — Вж. в този смисъл доклада „Virgós/Schmit“, точки 136 и 138, както и *Moss, G., Fletcher, I. F. и Isaacs, S.*, цит. съч., стр. 297.

60. Накрая, тези съображения намират подкрепа и в законодателната история на разглежданата разпоредба. Всъщност, както става ясно от доклада „Virgós/Schmit“, член 13 от Регламент № 1346/2000 се отнася до „увреждащи действия“, извършени преди откриване на производството по несъстоятелност и оспорени, както в настоящия случай, с отменителен иск от страна на синдика. С други думи, този член не се прилага към отчуждителните действия, извършени след откриване на производството по несъстоятелност. Всъщност правните очаквания на кредиторите за действителност на такива последващи действия не следва да се ползват с по-широка защита, тъй като вече не са оправдани.

61. Поради това считам, че всички тези съображения ясно подкрепят стеснителното тълкуване на член 13 от Регламент № 1346/2000. Що се отнася до настоящия случай обаче, както правилно посочва запитващата юрисдикция, не е сигурно дали това тълкуване важи и в хипотези като разглежданата в главното производство, при които преминаването на имуществото върху кредитора се основава на вече придобито преди откриване на производството вещно право. Във връзка с това, ако плащането не беше извършено към датата на предявяване на отменителния иск, синдикът щеше да трябва да поиска обезсилване на учреденото преди откриване на производството по несъстоятелност право на вискателя върху запорираното имущество. Тогава член 13 от Регламент № 1346/2000 щеше да е приложим.

2. По учредяването на правото на вискателя върху запорираното имущество като определящо обстоятелство за целите на прилагането на член 13 от Регламент № 1346/2000

62. Ще си позволя да започна този анализ с въпрос: трябва ли в настоящия случай да се приеме, че моментът на изплащане на г-н Lutz на сумата, обезпечена с вещно право, в случая — с правото му на принудително удовлетворяване от запорираното имущество, е съществен за преценката дали се прилага член 13 от Регламент № 1346/2000?

63. Не мисля така.

64. Според Комисията, когато преди откриване на производството валидно е учредено — макар да има възможност след това да бъде оспорено — право на принудително удовлетворяване от имущество на длъжника, за прилагането на член 13 от Регламент № 1346/2000 е без значение, че обезпечената с това вещно право сума е платена след откриването на производството. Този довод ми изглежда убедителен. Според мен самото учредяване на правото на принудително удовлетворяване би трябвало да е определящо за целите на прилагането на член 13 от посочения регламент. По този начин единствено самото учредяване на вещното право може да се приеме за увреждащ акт. Ако вещното право не беше учредено, *lex fori concursus* щеше да е приложим и г-н Lutz нямаше да може да се позове на тази разпоредба. Всъщност извършеното от банката на дружеството длъжник плащане в полза на г-н Lutz е просто последица от учредяването — преди откриването на производството по несъстоятелност — на правото му на принудително удовлетворяване от запорираното имущество. Освен това, както заяви представителят на г-н Lutz в съдебното заседание, последният не е можел да предвиди нито към датата, на която се е обърнал към австрийските съдилища, нито към датата, на която е придобил посоченото право, че на 4 август 2008 г. ще бъде открито производство по несъстоятелност.

65. Това тълкуване намира подкрепа в логиката на въведения с Регламент № 1346/2000 механизъм, който предполага, от една страна, незасягане на вещните права върху намиращо се в други държави членки имущество (член 5), което означава изключване на тези права от обхвата на производството по несъстоятелност, и от друга страна, защита на оправданите правни очаквания на кредиторите или третите лица за действителност на съответните правни действия (член 13).

66. На първо място, решението за предоставяне на защита на вещните права, намерило израз в член 5 от Регламент № 1346/2000, е взето по материалноправни съображения, каквато е целта да се гарантират закрилата на търговията в държавата членка, в която се намира имуществото, и правната сигурност на свързаните с това имущество права. Вещните права имат особено важна функция за кредитирането и за включването на натрупаните средства в стопанския оборот. Всъщност тези права защитават носителите си от рисковете при неплатежеспособност на длъжника и дават възможност да се получават кредити при изгодни условия⁴⁷. Затова правната сигурност и защитата на оправданите правни очаквания на кредиторите към извършените сделки според мен са с основополагащо значение. Освен това по-широката закрила на вещните права е обоснована и по някои процесуалноправни съображения, например предвид институционните цели на Регламент № 1346/2000, свързани с необходимостта да се опрости и улесни управлението на имуществото⁴⁸.

67. На второ място, що се отнася до член 13 от Регламент № 1346/2000, от изложените в точки 30 и 65 от настоящото заключение съображения е видно, че възприетият в тази разпоредба подход цели най-вече да защити оправданите правни очаквания на кредиторите и третите лица за действителност на правните действия, които са в съответствие с *lex causae*. Във връзка с това споделям мнението на г-н Lutz и Комисията, че от гледна точка на австрийското право и предвид всички обстоятелства по спора в главното производство разглежданото действие не може да се оспорва⁴⁹.

68. Въз основа на всички изложени съображения смятам, че член 13 от Регламент № 1346/2000 трябва да се тълкува в смисъл, че се прилага към хипотезата, в която вещното право е учредено преди откриването на производството по несъстоятелност, а плащането на сумата на това основание е извършено след откриването на това производство.

В – По предвидените в lex causae погасителни давностни срокове, срокове за упражняване на правото на отмяна и преклузивни срокове в контекста на изключението по член 13 от Регламент № 1346/2000

69. Вторият въпрос е дали член 13 от Регламент № 1346/2000 трябва да се тълкува в смисъл, че *lex causae* урежда и правните последици, свързани с изтичането на срокове. По-конкретно, запитващата юрисдикция иска да установи дали предвиденото в член 13 изключение обхваща и давностните срокове, сроковете за упражняване на правото на отмяна и преклузивните срокове, предвидени от *lex causae*.

70. От акта за преюдициално запитване е видно, че от гледна точка на германския закон правото на принудително удовлетворяване от сумата по банковите сметки е възникнало след подаването на молбата за откриване на производството по несъстоятелност и следователно по силата на член 88 от InsO към датата на откриване на това производство въпросното право се смята за недействително учредено⁵⁰. Съгласно релевантните норми на австрийския закон обаче отменителният иск на г-жа Bäuerle е подаден извън едногодишния преклузивен срок за предявяване на отменителните иски на синдика, който тече от откриването на производството по несъстоятелност. За сметка на това в германското право се предвижда тригодишен срок за предявяването на такъв иск.

47 — Доклад „Virgós/Schmit“, точка 97.

48 — Пак там, точка 97.

49 — Вж. точка 20 от настоящото заключение.

50 — Вж. също точка 19 от настоящото заключение.

71. Запитващата юрисдикция посочва, че в германската правна доктрина този въпрос е спорен. Според някои автори приложимите давностни или преклузивни срокове не трябва да се уреждат от *lex causae*. Тези срокове били с процесуалноправен характер и затова се уреждали от *lex fori concursus*⁵¹. За сметка на това според друго течение в правната доктрина отпращането към *lex causae* трябва да се разбира като общо отпращане към всички негови норми, включително към тези относно давностните и преклузивните срокове.

72. Не мога да се съглася с първото мнение, но пък, както ще обясня по-нататък, споделям второто⁵².

73. От една страна, при анализа на първия въпрос вече се произнесох — в точки 57—60 от настоящото заключение — какъв според мен е обхватът на член 13 от Регламент № 1346/2000 предвид текста, смисъла и целите му⁵³. От този анализ по-конкретно следва, че с израза „в съответния случай“ се имат предвид хипотезите, в които при конкретните обстоятелства по случая съответното действие не подлежи на оспорване. Според мен е ясно, че изтичането на сроковете и следователно материалноправните и процесуалноправните норми, които ги уреждат, са част от обстоятелствата по съответния случай⁵⁴. По този въпрос запитващата юрисдикция също потвърждава, че погасяването на право с изтичането на определен срок би могло да се разглежда като едно от конкретните обстоятелства по случая.

74. От друга страна, в същия ред на мисли трябва да се посочат становищата на г-н Lutz, португалското правителство и Комисията. По същество те поддържат, че в член 13 от Регламент № 1346/2000 се говори за действия, които не може да се оспорват чрез „никакви средства“, и че следователно този член не визира само материалноправните условия за обявяване на недействителност съгласно *lex causae*, а обхваща и в частност разпоредбите за погасителната давност и преклудирането. Както посочих по-горе обаче, този израз предполага действието да не може да бъде обявено за недействително, както е в настоящия случай, нито въз основа на правилата за несъстоятелността, нито въз основа на общите правни норми, които се прилагат за него⁵⁵. Що се отнася до последните норми и като се има предвид различното естество в частност на погасителната давност в отделните правни системи, прилагането на *lex causae* според мен изисква да се запази кохерентността на правната система, към която то принадлежи, и следователно кохерентността на неговите материалноправни и процесуалноправни разпоредби.

75. По този въпрос в писмените си изявления Комисията твърди, че всяко тълкуване на член 13 от Регламент № 1346/2000, което изключва давностните срокове, квалифицирани в националното право като срокове с процесуалноправен характер, би довело до произволна дискриминация между теоретичните модели, възприети в отделните държави членки, и би създало пречка за еднаквото тълкуване на посочената разпоредба.

51 — Във връзка с това запитващата юрисдикция уточнява, че някои поддръжници на тази теза изрично подчертават, че тя не важи за сроковете за упражняване на правото на отмяна. Според тях тези срокове трябва да се преценяват кумулативно въз основа на *lex fori concursus* и *lex causae*, като при разлика трябва да се предпочете по-късият от двата срока, което в настоящия случай би било в полза на г-н Lutz.

52 — В писмените си изявления Комисията посочва, че доводът, според който давностните и преклузивните срокове по *lex causae* не трябва да се вземат предвид в контекста на член 13 от Регламент № 1346/2000, защото са с процесуален характер, в настоящия случай е неубедителен предвид материалноправния характер на преклузивните срокове в австрийското право.

53 — Вж. решения *Cilfit* и др. (EU:C:1982:335, т. 20) и *Kronos Titan* и *Rhein-Ruhr Beschichtungs-Service* (EU:C:2014:216, т. 25).

54 — Доклад „*Virgós/Schmit*“, точка 137.

55 — Пак там, точка 138, както и *Virgós Soriano*, М. и *Garcimartín Alférez*, F. J., цит. съч., стр. 136.

76. Тази позиция намира потвърждение в разпоредбите на Регламента „Рим I“⁵⁶. В този смисъл запитващата юрисдикция, г-н Lutz и Комисията правилно изтъкват член 12, параграф 1, буква г) от този регламент, по силата на който значението на изтичането на срокове в областта на договорното право се определя от правната система, която урежда въпросното право⁵⁷. По-точно, съгласно този член законът, който е приложим към договора по силата на Регламента „Рим I“, урежда „различните начини на погасяване на задълженията, погасяването на права поради изтичането на давност или преклузивни срокове“⁵⁸, които следователно се разглеждат като *материалноправни* и се уреждат от *lex causae*.

77. Освен това бих искал да припомня, че както изясних в точки 30, 65 и 67 от настоящото заключение, член 13 от Регламент № 1346/2000 цели да защити правните очаквания на кредитора за стабилност на съответното правно действие. Така кредиторът, който се опира съгласно *lex causae* на действителността на съответното действие, не бива да бъде изненадан с неочаквана за него приложимост на правото на друга държава членка в областта на несъстоятелността⁵⁹.

78. При всички случаи за мен няма никакво съмнение, че нормите относно погасителната давност и преклузиването са част от режима, уреждащ обявяването на недействителността на тези действия. Затова, когато дадено действие може съгласно *lex causae* да бъде оспорено чрез отменителен иск, както е по делото в главното производство, но срокът за предявяване на този иск е изтекъл, не виждам никаква причина да се приеме, че това действие все още подлежи на оспорване по смисъла на член 13 от Регламент № 1346/2000⁶⁰.

79. С оглед на изложените по-горе съображения считам, че изключението, предвидено в член 13 от Регламент № 1346/2000, обхваща погасителните давностни срокове, сроковете за упражняване на правото на отмяна и преклузивните срокове, предвидени от *lex causae*.

Г – По приложимия закон спрямо изискванията за форма при предявяване на отменителния иск

80. С третия си въпрос запитващата юрисдикция иска да установи дали изискванията за форма, които следва да се спазват при упражняването на правото на отмяна по смисъла на член 13 от Регламент № 1346/2000, се определят от *lex causae* или, от *lex fori concursus*.

81. Всъщност в акта за преюдициално запитване се посочва, че в германското право, за да се преодолеят очакванията за кредитора за действителност на плащането, е достатъчно синдикът да направи волеизявление, че иска връщане на съответното имущество в масата на несъстоятелността, като няма изискване за форма на това волеизявление. За сметка на това в австрийското право искането за отмяна може да се предяви само по исков ред в едногодишен срок от откриването на производството по несъстоятелност, като в това отношение правните очаквания на кредитора са без значение.

56 — Регламент (ЕО) № 593/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 година относно приложимото право към договорни задължения (Рим I) (ОВ L 177, стр. 6).

57 — Комисията допълва, че нормите на Регламента „Рим I“ относно приложимия закон налагат на синдика общо задължение да се съобразява с чуждестранното право, когато случаят има връзка и с друга държава, което на практика не би представлявало голяма трудност.

58 — По този въпрос вж. *Gaudemet-Tallon*, Н. Convention de Rome du 19 juin 1980 et règlement „Rome I“ du 17 juin 2008. Détermination de la loi applicable. Domaine de la loi applicable. — *JurisClasseur Europe Traité*, fascicule № 3201, 2009, р. 119—121: „Следователно приложимият към съществува на договора закон определя продължителността на давностния срок, както и основанията за прекъсването или спирането му. Същите членове предвиждат, че изгубването на права също се урежда от закона на договора“. В правните системи на държавите от континентална Европа обикновено се приема, че давността се урежда от *lex causae*: *Zratek*, J. *Przedawnienie w międzynarodowym obrocie handlowym*. Zakamycze. Kraków, 2005, р. 142.

59 — *Virgós Soriano*, М. и *Garcimartín Alférez*, F. J., цит.сч., стр. 135.

60 — Пак там, стр. 136.

82. Споделям довода на Комисията, че извляклото полза от съответното действие лице не е запознато нито със сроковете, нито с изискванията за форма в други правни системи. Всъщност от негова гледна точка единственото релевантно обстоятелство е дали отменителният иск е предявен в срока, установен за целта в неговата правна система. Следователно в настоящия случай съгласно австрийското право запазването на придобитото имущество зависи единствено от това дали отменителният иск е предявен в едногодишен срок от откриване на производството по несъстоятелност, което в настоящия случай означава, че изпратеното извън съдебния процес писмо на синдика от 10 март 2009 г. е ирелевантно.

83. Във връзка с това обаче в съображение 24 от Регламент № 1346/2000 се посочва, че за да бъдат защитени доверието и правната сигурност на сделките в държави членки, различни от тази, в която е образувано производството, следва да се предвидят редица изключения от общите разпоредби. Следователно разбирането на член 13 от този регламент като норма, закрепваща „право на вето“ на извляклото полза от действието лице, не изисква синдикът кумулативно да доказва наличие на предпоставките за оспорване на съответното действие и в двете правни системи.

84. Освен това, както показах по-горе, изразът „никакви средства“ сочи, че отпращането към *lex causae* трябва да е общо.

85. Бих искал също така да припомня, че изискванията за форма могат да са условия не само с материалноправен, но и с процесуалноправен характер. Следователно правилата за упражняване на правото на отмяна трябва да се определят главно от *lex causae*. Всъщност изискването за кохерентност на приложимия правен ред не допуска разграничителен подход към въпросите за давностните срокове и към въпросите за формата, така че те да се уреждат от различно право. Следователно в настоящия случай увреждащото действие не може да се оспорва чрез извънсъдебно упражняване на правото на отмяна на основание на *lex fori concursus*.

86. Впрочем това становище се потвърждава от доклада за оценка на прилагането на Регламент № 1346/2000⁶¹. Така в няколко национални доклада се подчертава, че член 13 от Регламент № 1346/2000 е необходим, за да се защитят оправданите правни очаквания на заинтересованите лица за това кой е приложимият към правоотношенията им правен режим⁶².

87. Обратно, не считам за убедителни устните изявления на германското правителство в съдебното заседание, че прилагането изцяло на *lex causae* би създавало трудности от практическо естество, свързани с необходимостта синдикът да определя и проучва съдържанието на чуждестранния закон. Според мен за синдика не е непосилно да анализира изискванията за форма в други правни системи, за да предяви отменителен иск. В това отношение от гореупоменатия доклад за оценка следва, че като налага да се вземе предвид и законът на друга държава, член 13 от Регламент № 1346/2000 не надхвърля границите на обичайното в областта на международните отношения (и съответно в областта на международното частно право). Всъщност съгласно установената въз основа на многобройни национални доклади практика съобразяването на втори правен режим не поражда непреодолими трудности⁶³. Затова в доклада не се предлага никаква промяна или ограничаване на отпращането към *lex causae* в посочения член⁶⁴.

61 — Вж. доклада „Хайделберг-Люксембург-Виена“, стр. 213.

62 — В това отношение вж. отговора на въпрос 24 в белгийския, естонския, испанския, латвийския и румънския национален доклад. Например в доклада на Обединеното кралство член 13 от Регламент № 1346/2000 е оценен като успешна стъпка за защита на законните интереси на кредиторите. Пак там, стр. 213.

63 — Пак там, стр. 214.

64 — Пак там, стр. 215.

88. С оглед на всички изложени съображения считам, че изискванията за форма, които следва да се спазват при упражняването на правото по смисъла на член 13 от Регламент № 1346/2000, се определят от *lex causae*.

VI – Заключение

89. С оглед на всички изложени по-горе съображения предлагам на Съда да отговори на Bundesgerichtshof по следния начин:

- 1) Член 13 от Регламент № 1346/2000 на Съвета от 29 май 2000 година относно производството по несъстоятелност трябва да се тълкува в смисъл, че се прилага към хипотезата, в която вещното право е учредено преди откриването на производството по несъстоятелност, а плащането на сумата на това основание е извършено след откриването на това производство.
- 2) Изключението, предвидено в член 13 от Регламент № 1346/2000, трябва да се тълкува в смисъл, че обхваща погасителните давностни срокове, сроковете за упражняване на правото на отмяна и преклузивните срокове, предвидени от *lex causae*.
- 3) Изискванията за форма, които следва да се спазват при упражняването на правото по смисъла на член 13 от Регламент № 1346/2000, се определят от *lex causae*.